Gemeente Amsterdam

Voordracht voor de College vergadering van 08 oktober 2024

Portefeuille: Duurzaamheid, Energietransitie en Circulaire Economie (42)
Agendapunt: B12

Tekst van openbare besluiten wordt gepubliceerd

Onderwerp

Instemmen met de "Samenwerkingsovereenkomst Verduurzaming Diemenwarmtenet" en afdoening motie 140.24 en toezegging TA 2023-000811 inzake de verduurzaming van warmtebronnen voor stadswarmtenetten

Het college van burgemeester en wethouders besluit

1. In te stemmen met het aangaan en ondertekenen van de bijgevoegde samenwerkingsovereenkomst "Verduurzaming Diemenwarmtenet" (bijlage 1), met als belangrijkste punten:

- Op basis van de aanbevelingen uit het onderzoeksrapport van CE Delft (bijlage 2) heeft Vattenfall in afstemming met de samenwerkende partijen een voorstel gedaan voor een voorkeursmix van warmtebronnen tot 2040 zonder biomassa en aardgas. Belangrijke bronnen voor de toekomst zijn geothermie en restwarmte uit datacenters. De nieuwe bronnenmix is opgenomen in de samenwerkingsovereenkomst.
- In de samenwerkingsovereenkomst zijn afspraken vastgelegd om tot de realisatie van de bronnenmix te komen. Gemeenten en provincies zeggen medewerking toe voor zover deze past binnen de bevoegdheden van de publieke partners en gaan geen resultaatsverplichting aan. Warmtebedrijf Vattenfall is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van warmtebronnen.
- De overeenkomst vervangt het convenant "Verduurzaming stadsverwarmingscentrale Diemen" uit 2019 waarin ruimte was voor de bijstook van houtige biomassa.

2. In te stemmen met de bijgevoegde raadsinformatiebrief (bijlage 5) over de verduurzaming van warmtebronnen voor stadswarmtenetten waarmee motie 140.24 d.d. 28-3-2024 (Bakker, c.s – bijlage 4) en toezegging TA2023-000811 d.d. 28 juni 2023 worden afgedaan. De belangrijkste punten uit de brief zijn:

- Het college heeft formeel beperkte mogelijkheden om te sturen op het verduurzamen van de stadswarmtenetten, maar zet in op klimaatneutrale warmtenetten in 2040 zonder inzet van aardgas of biomassa.
- In de toekomst zullen meer verschillende warmtebronnen warmte leveren aan de warmtenetten dan in de huidige situatie.
- Voor het Diemenwarmtenet geldt een nieuwe samenwerkingsovereenkomst en er wordt door publieke partners en Vattenfall gewerkt aan een duurzame bronnenmix zonder de inzet van nieuwe, houtige biomassa.
- Met Westpoort Warmte zijn afspraken gemaakt over de verduurzaming van het warmtenet. De inzet is diversificatie van bronnen en afnemende afhankelijkheid van AEB als enige warmtebron. In de toekomst gaat restwarmte uit datacenters, elektrolyse en waterzuiveringsinstallaties een steeds grotere rol spelen.
- Belangrijke bronnen voor de toekomst zijn aardwarmte en datacenter restwarmte. EBN, Vattenfall en de gemeente Amsterdam werken samen aan de ontwikkeling van geothermie. Amsterdam faciliteert het gebruik van restwarmte uit datacenters.
- Voor nieuwbouw en gebiedsontwikkeling wordt per gebied bekeken wat de best passende, betaalbare en toekomstbestendige warmtetechniek en –bron is.
- In het toekomstige warmteprogramma; de update van de Transitievisie Warmte, wordt verder uitgewerkt welke warmtebronnen nodig zijn.
- Het college beschouwt hiermee de motie en de toezegging als afgehandeld.

3. De burgemeester te verzoeken om de wethouder Duurzaamheid, Energietransitie en Circulaire Economie te machtigen om de samenwerkingsovereenkomst als bedoeld in beslispunt 1, te ondertekenen

---

Kernboodschap

Het college van B&W stemt in met de samenwerkingsovereenkomst “Verduurzaming Diemenwarmtenet”. Met de samenwerkingsovereenkomst zetten Amsterdam, Almere, Diemen, Ouder-Amstel, provincie Noord-Holland, provincie Flevoland en Vattenfall in op een duurzame warmtevoorziening zonder gebruik van warmte afkomstig uit biomassa. Ook met Westpoort Warmte zijn afspraken gemaakt over verduurzaming van het warmtenet. In de toekomst zijn geothermie en datacenters belangrijke bronnen voor warmtenetten in Amsterdam.

Bestuurlijke achtergrond

- In 2020 is de Transitievisie Warmte Amsterdam vastgesteld door de gemeenteraad. Hierin is beschreven dat er steeds meer duurzame warmtebronnen ontwikkeld en benut moeten worden, waaronder geothermie.
- In 2021 is de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050 vastgesteld door de gemeenteraad. Hierin is opgenomen dat er - indien mogelijk - nieuwe, duurzame warmtebronnen worden ontwikkeld, o.a. geothermie.
- In 2021 is de Regionale Energiestrategie (RES) NHZ 1.0 vastgesteld door de gemeenteraad. Onderdeel van de RES is de Regionale Structuur Warmte (RSW). De RSW gaat o.a. over het nader in beeld brengen van warmtebronnen en het potentiële aanbod van warmtebronnen die relevant zijn voor meerdere gemeenten in de regio. In de Herijking RES (2024) is opgenomen dat een onderzoeksplan voor nader seismisch onderzoek wordt opgesteld.
- In 2021 heeft de gemeente Amsterdam samen met de provincie Noord-Holland, Vattenfall en Eneco een Toewijzing Zoekgebied Aardwarmte (voorheen: opsporingsvergunning) aangevraagd bij het toenmalige Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Deze vergunning is in 2023 toegekend voor vergunningsgebied Amsterdam – Amstelveen I. Hiermee hebben de partijen het recht onderzoek naar aardwarmte te doen en eventuele vervolgvergunningen aan te vragen.
- In de vergadering van de gemeenteraad van 9 november 2022 heeft de raad de motie 347accent inzake Amsterdam biomassavrij in 2030 van de raadsleden Boomsma (CDA) en Kreuger (JA21) aangenomen. Daarin wordt het college gevraagd om te streven naar een Amsterdamse collectieve energieproductie die vrij is van houtige biomassa.
- In de raadsvergadering van 28 juni 2023, bij het agendapunt over de verkoop van het AEB, is de toezegging (TA2023-000811) gedaan dat in samenwerking met Westpoort Warmte (WPW) gewerkt wordt aan een bronnenstrategie en dat het stoppen van het gebruik van afvalverbranding voor het verwarmen van woningen hiervan onderdeel is.
- In de vergadering van de gemeenteraad van 28 maart 2024 heeft uw raad bij de behandeling van de nieuwsberichten over de (on)betaalbaarheid en de (on)haalbaarheid van Amsterdam aardgasvrij de motie 140.24 van raadslid Bakker c.s. aangenomen. Deze motie vraagt het college om zo snel mogelijk aan de raad een alternatief scenario te presenteren waaruit duidelijk wordt hoe Amsterdam aardgasvrij kan worden zonder afhankelijk te zijn van hoge temperatuur warmte afkomstig van biomassa en/of aardgas van Vattenfall Diemen.
- Het college heeft op 2 juli 2024 ingestemd met het aangaan van een samenwerkingsovereenkomst met Vattenfall en Energiebeheer Nederland (EBN) voor aardwarmteonderzoek en het voorbereiden van aardwarmteontwikkeling. De raad is hierover per brief geïnformeerd (tkn commissie 5 september 2024).

Bestuurlijke prioriteit

In het coalitieakkoord is opgenomen dat er onderzoek wordt gedaan naar verschillende duurzame en toekomstbestendige energiebronnen, waaronder geothermie en restwarmte uit datacenters.

Wettelijke grondslag

Artikel 160, eerste lid, aanhef en onderdeel a en d Gemeentewet

Het college is in ieder geval bevoegd: a. het dagelijks bestuur van de gemeente te voeren, voor zover niet bij of krachtens de wet de raad of de burgemeester hiermee is belast, en d. tot privaatrechtelijke rechtslandingen van de gemeente te besluiten.

Artikel 171, eerste en tweede lid, Gemeentewet

1. De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente in en buiten rechte.
2. De burgemeester kan de in het eerste lid bedoelde vertegenwoordiging opdragen aan een door hem aan te wijzen persoon.

Artikel 169, eerste, tweede en derde lid Gemeentewet

Het college van burgemeester en wethouders en elk van zijn leden afzonderlijk zijn aan de Gemeenteraad verantwoording schuldig over het door het college gevoerde bestuur (lid 1); zij geven de raad alle inlichtingen die de raad voor de uitoefening van zijn taak nodig heeft (lid 2). Zij geven de raad mondeling of schriftelijk de door een of meer leden gevraagde inlichtingen, tenzij het verstrekken ervan in strijd is met het openbaar belang (lid 3).

Reglement van orde gemeenteraad en raadscommissies Amsterdam, Artikel 79 en 80.

Onderbouwing besluit

Ad 1. In te stemmen met het aangaan en ondertekenen van de bijgevoegde samenwerkingsovereenkomst "Verduurzaming Diemenwarmtenet" (bijlage 1) met als belangrijkste punten:

Ad 1a. Op basis van aanbevelingen uit het onderzoeksrapport van CE Delft (bijlage 2) heeft Vattenfall een voorstel gedaan voor een voorkeursmix van warmtebronnen tot 2040 zonder biomassa en aardgas. Belangrijke bronnen voor de toekomst zijn geothermie en restwarmte uit datacenters. De nieuwe bronnenmix is opgenomen in de samenwerkingsovereenkomst.

Gemeenten Almere, Diemen, Ouder-Amstel, Amsterdam en provincies Noord-Holland en Flevoland hebben opdracht gegeven aan CE Delft voor onderzoek naar alternatieve, klimaatneutrale warmtebronnen voor het Diemenwarmtenet. Dit heeft geleid tot het onderzoeksrapport van CE Delft *"Klimaatneutrale warmtebronnen Diemennet"*. Amsterdam en Vattenfall zijn de trekkende partijen in dit proces.

De onderzochte warmtebronnen zijn beoordeeld op technische potentie, warmteprijs, investeringskosten en –risico, leveringszekerheid en doorlooptijd. Op basis van de door CE Delft in kaart gebrachte inzichten en uitdagingen heeft Vattenfall een voorstel gemaakt voor een voorkeursmix van warmtebronnen tot 2040 zonder biomassa en aardgas. Deze bronnenmix is opgenomen in de samenwerkingsovereenkomst. Voor de basislast heeft de voorkeur de inzet van aardwarmte en restwarmte van datacenters en waterzuiveringsinstallaties (in Almere). Voor de middenlast gaat het om de inzet van een elektrische boiler, ketels op duurzaam gas en aftapwarmte van de STEG wanneer deze op duurzaam gas draait. Voor de pieklast en back-up worden ketels op waterstof- en groengas voorzien.

Ad 1b. In de samenwerkingsovereenkomst zijn afspraken vastgelegd om tot de realisatie van de bronnenmix te komen. Gemeenten en provincies zeggen medewerking toe voor zover deze past binnen de bevoegdheden van de publieke partners en gaan geen resultaatsverplichting aan. Warmtebedrijf Vattenfall is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van warmtebronnen.

Het warmtebedrijf Vattenfall is verantwoordelijk voor de bronontwikkeling. De voorgestelde nieuwe bronnenmix voor het Diemennet is opgenomen in de samenwerkingsovereenkomst. Vattenfall hecht er belang aan dat publieke partijen zich achter de nieuwe bronnenmix scharen. De publieke partijen zeggen in de overeenkomst achter de bronnenmix te staan en zeggen toe zich in te spannen om ontwikkeling van bronnen mogelijk te maken. Er wordt medewerking toegezegd voor de realisatie van de bronnenmix. Dit betreft onder andere:

- Verkennen van zoekgebieden en locaties voor nieuwe bronnen, ondersteuning bij tijdige vergunningverlening, ondersteuning in het proces van participatie en communicatie, meehelpen bij het verkrijgen van netaansluitingen en waar mogelijk zorgen voor planologische borging van locaties in omgevingsbeleid;
- Verkennen welke warmtebronnen en locaties voor het uitkoppelen van restwarmte het meest kansrijk zijn;
- Verkennen of en hoe investeringsrisico's kunnen worden beperkt;
- Gezamenlijk optrekken om randvoorwaarden voor een betaalbare bronnenstrategie te vervullen, zoals nieuwe categorieën binnen de SDE++, flexibele contractvormen voor elektriciteitsaansluitingen en het verlagen van de retourtemperatuur in het warmtenet.

Voor Amsterdam geldt dat inspanning zich met name richt op ontwikkeling van geothermie en de uitkoppeling van restwarmte uit datacenters. Dit sluit aan bij de afspraken uit het coalitieakkoord en is in lijn met de afgesloten samenwerkingsovereenkomst met EBN en Vattenfall om geothermie mogelijk te maken.

Ad 1c. De overeenkomst vervangt het convenant "verduurzaming stadsverwarmingscentrale Diemen" uit 2019 (waarin ruimte was voor de bijstook van houtige biomassa).

Vattenfall werkte aan de ontwikkeling van een biomassacentrale. In september 2023 heeft de Raad van State de vergunning voor de bouw van de biomassacentrale vernietigd. Vattenfall heeft daarna besloten de plannen voor de bouw van een biomassacentrale te pauzeren. Om de vergunningsaanvraag voor de biomassacentrale definitief in te trekken heeft Vattenfall zekerheid nodig omtrent draagvlak voor alternatieve warmtebronnen. Vattenfall is voornemens de vergunningsaanvraag voor de biomassacentrale in te trekken na ondertekening van de overeenkomst.

Ad 2. In te stemmen met de bijgevoegde raadsinformatiebrief (bijlage 5) over de verduurzaming van warmtebronnen voor stadswarmtenetten waarmee motie 140.24 d.d. 28-3-2024 (Bakker, c.s – bijlage 4) en toezegging TA2023-000811 d.d. 28 juni 2023 worden afgedaan. De belangrijkste punten uit de brief zijn:

Motie 140.24 van lid Bakker cs vraagt om '*zo snel mogelijk een alternatief scenario te presenteren aan de raad waaruit duidelijk wordt hoe Amsterdam aardgasvrij kan worden zonder afhankelijk te zijn van hoge temperatuur warmte afkomstig van biomassa en/of aardgas van Vattenfall Diemen'*.

Ten tijde van de bespreking van de verkoop van het AEB is toegezegd de raad te informeren over verduurzaming van het warmtenet van Westpoort Warmte. De bronnenstrategie van WPW is geen openbaar document. Toegezegd is de raad de tweede helft van 2024 te informeren over warmtebronnen die in de toekomst kunnen worden ingezet als vervanging van afvalwarmte en warmte uit aardgas.

Ad 3. De burgemeester te verzoeken om de wethouder Duurzaamheid te machtigen om de samenwerkingsovereenkomst als bedoeld in beslispunt 1 te ondertekenen.

Ondertekening is eind oktober voorzien, nadat alle betrokken partijen de eigen

besluitvormingsprocessen hebben doorlopen. Ook het eerdere convenant "Verduurzaming stadsverwarmingscentrale Diemen" uit 2019 was door de wethouder Duurzaamheid ondertekend.

Participatie

Er is geen sprake van participatie

Financiële onderbouwing

De gemeentelijke kosten voor de werkzaamheden worden in 2024 gedekt vanuit het jaarprogramma duurzaamheid. Hiermee is rekening gehouden bij het opstellen van de begroting. Voor 2025 en 2026 zijn de voorziene kosten opgenomen in de bestedingsvoorstellen zoals opgesteld voor de voorjaarsnota (werkzaamheden voor de energietransitie en voorbereiding publiek warmtebedrijf). De kosten voor de gemeente Amsterdam zijn hiermee gedekt.

Communicatie

Binnen de gemeente: Opnemen in de te publiceren besluitenlijst

Buiten de gemeente: Opnemen in de te publiceren besluitenlijst
Communicatie vindt in afstemming met Vattenfall plaats, na het ondertekenen van de samenwerkingsovereenkomst door alle partijen; eind oktober. Voor die tijd vindt er geen actieve communicatie plaats. Er is een gezamenlijke algemene communicatielijn afgestemd voor de periode tot eind oktober.

Documenten

Registratienr.	Naam
AD2024-055984	College van B&W Voordracht (pdf)
AD2024-058363	Bijlage 1 Samenwerkingsovereenkomst Verduurzaming Diemenwarmtenet (2024).pdf (pdf)
AD2024-058364	Bijlage 2 Klimaatneutrale warmtebronnen voor het Diemennet - CE Delft 2024.pdf (pdf)
AD2024-058365	Bijlage 3 Overzicht inzet toekomstige warmtebronnen.pdf (pdf)
AD2024-058366	Bijlage 4 140.24 Motie Bakker c.s.pdf (pdf)
AD2024-058367	Bijlage 5 Raadsinformatiebrief verduurzaming warmtebronnen stadswarmtenetten_240925.docx (msw12)
AD2024-058434	Advies (pdf)
AD2024-059193	Bijlage 1 Samenwerkingsovereenkomst Verduurzaming Diemenwarmtenet (2024).docx (msw12)

Besluit college van burgemeester en wethouders

Conform besloten